

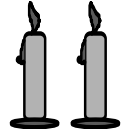
שבת קודש בראשית

בסימנא טבא - שבת מברכין
מפטירים בישיעיהו פרק מב'
תימנים מתחילים:
"הן עבדי אַתְּמֶךָ בִּו"
אשכנזים וספרדים מתחילים:
"כֹּה אָמַר הָאֵל ה'"

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

בס"ד
שנה שלש עשרה גיליון מספר 4

חשמונאים (שעון חודף)
כניסת השבת: 17:00
יציאת השבת: 17:58

שנים מקרא ואזור תרגום והזכרת גבורות גשמים עפ"י שו"ע - רפה וקיד'

הזכרת גבורות גשמים - הקדמה

יב. מתחילים לומר בברכה שניה בתפילת מוסף של יו"ט בשמיני עצרת משיב הרוח ומוריד הגשם ואין פוסקים עד תפילת מוסף של יו"ט ראשון של פסח. (שו"ע-קיד') הטעם לאומרו בברכה שניה הוא- מפני שיש בה תחיית המתים והגשמים הם חיים לעולם תחיית המתים. (משנה ברורה)
יג. היה ראוי להזכיר גשמים מיו"ט הראשון של חג סוכות שנידונים בו על המים, אלא לפי שהגשמים הם סימן קללה בחג הסוכות שאי אפשר לשבת בסוכה בשעת הגשם אין מזכירים הגשם עד עבור שבעת ימי ישיבה בסוכה. (משנה ברורה שם).

יד. אף שראוי היה להתחיל להזכיר מיד בליל שמיני עצרת, אלא לפי שבתפילת ערבית אין כל העם בבית הכנסת נמצא זה מזכיר וזה אינו מזכיר ויעשו אגודות ואגודות ולמה אין מזכירים בשחרית, מפני שאסור להזכיר הגשם עד שיכריז השליח ציבור או השמש בקול רם מוריד הגשם קודם התפילה, וזה אי אפשר להכריז בשחרית מפני שצריך לסמוך גאולה לתפלה. (משנה ברורה שם)

טו. בימות הגשמים, אם לא אמר מוריד הגשם, מחזירים אותו, במה דברים שלא הזכיר טל, אבל אם הזכיר טל, אין מחזירים אותו. (שו"ע שם) הנימוק לכך הוא שאפילו שהטל לא נעצר כלל, מכל מקום שבח הוא לקב"ה בהזכרתו, מה שאין כן בשאלה גשמים היות וצריך לשאול על דבר הנעצר, שאז אף אם שאל טל ולא שאל מטר חוזר. (משנה ברורה שם)

טז. במה דברים אמורים שמחזירים אותו אם לא אמר בימות הגשמים מוריד הגשם, דווקא אם סיים את כל הברכה (מחיה מתים) והתחיל ברכה שאחריה, אז חוזר לראש התפילה. אבל אם נזכר לפני שסיים הברכה, יאמר "משיב הרוח ומוריד הגשם" במקום שנזכר ואפילו אם סיים את הברכה, ונזכר לפני שהתחיל אתה קדוש, אינו חוזר, אלא אומר משיב הרוח ומוריד הגשם, בלי חתימה. (שו"ע שם)

יז. לדעת הרמ"א שם, היות ושלש הברכות הראשונות נחשבות כאחת, בכל מקום שטעה בהם, חוזר לראש, בין ביחיד בין בציבור.

יח. אדם שמסופק אם אמר מוריד הגשם בימות הגשמים, לאומרים מוריד הטל בימות החמה, אינו חוזר. לאלו שאינם אומרים בימות החמה מוריד הטל, כל שלושים יום - חוזר, מפני שבודאי אמר כמו שרגיל והרי לא הזכיר לא טל ולא גשם, לאחר שלושים יום אינו חוזר. (שו"ע ורמ"א שם) יט. מי שאמר בשמיני עצרת צ' פעם אתה גיבור עד מוריד הגשם, ומסופק אם הזכירו, גם לאלו שלא מזכירים טל בקיץ לא חוזר. (שו"ע ורמ"א שם)

כ. מנהג הספרדים שהשליח ציבור בשלושים יום הראשונים שאחרי שמיני עצרת בתפילת הלחש אומר בקול רם "משיב הרוח ומוריד הגשם", זאת כדי להזכיר לציבור לומר כן. (שארית יוסף)

כא. כשאדם צריך לחזור לראש התפילה, אין צורך לחזור על הפסוק "ה' שפתי...". ומי שהשלים תפילתו ונזכר שטעה באופן שצריך לחזור, יש אומרים שאינו אומר "ה' שפתי" ויש אומרים שחוזר ואומר, וכך ראוי לנהוג. (שארית יוסף)

אמרי בינה - בשבז המידות הטובות

יש בענין השקר תשעה חלקים: האחד המכחיש באמיתו בפיקדון או בהלוואה, או שמעיד שקר, וכנהנה רבות. ויש בזה השקר שני עונשים: האחד - מחמת השקר, כי השקר [אף] בלא נזק הוא תועבת השם, יתברך, שנאמר (משלי ו טז - יט): "שש הנה שנה ה' ושבוע תועבת נפשו, עיניים רמות לשון שקר - יפיח כזבים עד שקר ומשלח מדנים בין אחים", ואומר (משלי ח יג): "ופי תהפוכות שנאתי". העונש השני - מחמת הנזק שהזיק לחבירו. השני בין בגוף השקר נזק לחבירו, אך מתכוון להטעות חבירו שיאמין בו ויבטח בו ולא ישמור ממנו, ואז יוכל להרע לו, כמו שנאמר (ירמיה ט ז): "בפיו שלום את רעהו ידבר ובקרבו ישים ארבו". ואף בעיני בשר ודם נתעב השקר, שנאמר (משלי טז יב יג): "תועבת מלכים עשות רשע - רצון מלכים שפתי צדק". (עפ"י ספר אורחות צדיקים שער השקר)

שנים מקרא ואחד תרגום - הקדמה

בגמרא ברכות ה. אמרו, לעולם ישלים אדם פרשותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום, ואפילו עטרו ודיבון, שכל המשלים פרשותיו עם הציבור משלימים לו ימיו ושנותיו. כך נפסק בטור ובשו"ע סימן רפה - א', שאף על פי שאדם שומע קריאת התורה כולה מפי השליח צבור בכל שבת, חייב לקרוא לעצמו בכל שבוע פרשת אותו שבוע, שנים מקרא אחד תרגום. כלומר, שלא נחשוב שמה שמע מהשליח ציבור קריאת הפרשה נחשב כמי שקרא פעם אחת, ואם כן יצטרך לקרוא פעם אחת בלבד, השמיענו שאף כששמע מפי השליח צבור, צריך לקרואה לעצמו שנים מקרא ואחד תרגום. דבר זה הוא מדינא וחויב גמור, ולא כמו שכתב בלחם חמודות, שלא כתבה הרמב"ם אלא לכתחילה. בכך החיים כתב ובאמת שדין זה הוא מוסכם בראשונים, והובא בספר הלכות גדולות, ובר"ף וברא"ש ובמרדכי, האגודה, התוספות, רבינו יונה, רבי יהודה החסיד, הרמב"ם, הסמ"ג, ועוד.

ובספר שולחן הפנים כתב שהוא פלא מי מתיר לכמה תלמידי חכמים ומשכילים ונבונים ויודעי ספר הפוטרים עצמם מחיוב זה....

פרטי הלכות

- א. אף על פי שאדם שומע את כל הפרשה בכל שבת מפי השליח ציבור, חייב לקרואה לעצמו, שנים מקרא ואחד תרגום. וגם העוסק בלימוד תורה כל היום, לא יבטל קריאת פרשותיו עם הציבור. וכל המשלים פרשותיו עם הציבור, מאריכים לו ימיו ושנותיו. (ילקוט יוסף שבת)
- ב. אף מי שאינו מבין כל כך את שפת התרגום, עליו לקרוא את הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום. ומי שיכול טוב שיקרא שנים מקרא ואחד תרגום גם תרגום וגם פירוש רש"י על הפרשה. (ילקוט יוסף שבת)
- ג. יש נוהגים לקרא כל יום אחר התפילה קצת מהפרשה, שנים מקרא ואחד תרגום, ולסיים בערב שבת, ואפשר להתחיל קריאת שנים מקרא ואחד תרגום ממנחה של שבת אחרי התפילה. (ילקוט יוסף שבת)
- ד. מנהג חסידים ואנשי מעשה לקרוא את הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום בערב שבת, ברצף, פסוק בפסוק עם תרגומו, מבלי להפסיק באמצע לשום דבר עד סיום קריאת הפרשה כולה. (ילקוט יוסף שבת)
- ה. על כל פנים מצווה מן המובחר שישלים לקרות הפרשה לפני שיושבים לאכול בשבת, ומכל מקום פשוט שאין לעכב מחמת זה האכילה עד חצות. ואם לא השלים קודם האכילה, ישלים אחר האכילה עד המנחה, ויש אומרים עד רביעי בשבת, ויש אומרים עד שמיני עצרת. (ילקוט יוסף שבת)
- ו. אף שאין לקרא מקרא בלילה, ליל שבת ויו"ט יוצאים מן הכלל, לכן מי שזמנו דחוק, יכול לקרא שנים מקרא ואחד תרגום בליל שבת, ומותר לקרא פרשת וזאת הברכה בליל שמחת תורה. (ילקוט יוסף שבת)
- ז. מי שהשעה דחוקה לו ביותר, ואין לו פנאי כלל לקרוא לעצמו את הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, נכון להורות לו שיקרא בלחש את כל הפרשה עם השליח ציבור הקורא בתורה, פסוק בפסוק, ושוב יחזור ויקראנה פעם שניה בביתו, ואחר כך יקרא פעם אחת את כל התרגום, ויצא ידי חובתו. אבל אין לסמוך על מה ששומע קריאת הפרשה מהשליח ציבור. (ילקוט יוסף שבת)
- ח. אין צורך לקרוא פרשה שנים מקרא ואחד תרגום של יו"ט, זאת פרט לפרשת וזאת הברכה שקוראים בשמחת תורה. (ילקוט יוסף שבת)
- ט. אבל בתוך שבעה ימי האבלות, חייב לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום. מפני שחייב להשלים פרשותיו עם הציבור ורצוי שיקרא בערב שבת או בשבת. (ילקוט יוסף שבת)
- י. הקורא שניים מקרא ואחד תרגום אינו חייב לקרא את ההפטר, אך המנהג לקרא את ההפטר פעם אחת. (ילקוט יוסף שבת)
- יא. אשה פטורה מלקרוא בכל שבת שנים מקרא ואחד תרגום.

זכותנו על ארץ ישראל

תורה היא ספר חוקים. תורה מלשון "הוראה". אם כן, הרי כל ספר חוקים נפתח בהוראות, בציווי. לעומת זאת, התורה פותחת בתיאור בריאת העולם, והשתלשלות היסטורית של מעשי אבותינו. זהו בתמצית כל חומש בראשית. הוראות ומצוות ממש מופיעים מחומש שמות.

מה מקומו של כל חומש בראשית בתוך ספר החוקים? רש"י, גדול פרשני התורה, מביא בפתיחת פירושו על התורה את דברי רבי יצחק. אמר רבי יצחק, לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ"החודש הזה לכם", שהיא מצווה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית? - משום "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים" (תהלים קיא, ו), שאם יאמרו אומות העולם לישראל ליסטים (גזלנים) אתם, שכבשתם ארצות שבעה גויים, הם אומרים להם, כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בְּרָאָהּ וּנְתַנָּהּ לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם, וברצונו נִטְלָה מהם וּנְתַנָּהּ לנו. אם כן אחת המטרות לפיהן פתחה התורה דווקא בבראשית- ולא במצוות, היא להראות ולהודיע על זכותנו על ארץ ישראל!

הטענה של הגויים שאנו יושבים בארץ ישראל שלא בזכות: "ליסטים אתם!", גזלנים אתם! איננה טענה חדשה בת ימינו, אלא ימיה כימי עולם! מאז כניסתנו כעם לארץ ישראל בימי יהושע בן נון. לאורך כל הדורות, נטענה טענה זו כלפינו. ופלא הוא שטענה כזו לא נטענת כלפי עמים ואומות אחרים על אף ישיבתם בארצם, בכוח, שלא כדין.

התשובה היסודית לטענה זו פשוטה, יש בעל בית לעולם! בעל בית זה, בורא העולם, הוא זה הקובע מי יישב, היכן ומתי! הוא קבע, שזה מקומנו. ישיבתנו כאן, אכן מותנית היא, בשמירה על רמה מוסרית גבוהה. שאם לא כן, הארץ מקיאה אותנו ח"ו. לפיכך פותחת התורה בתיאור הבריאה ומדגישה שהעולם נברא ויש בורא ומנהיג לעולם, הוא מושיב כל אומה על מקומה. בורא עולם קבע שארץ ישראל היא מקומנו! ואם ישאל השואל, איזו תשובה היא זו? וכי אומות העולם לומדות חומש עם רש"י ומאמינות בו?

את התשובה לכך נוכל למצא בדברי רבי יצחק "כח מעשיו הגיד לעמו" כלומר שהדברים אכן מופנים, קודם כל- אלינו. אם נדע אנו שזו היא האמת, ונלך לאורה-משוכנעים בצדקת דרכה, גם אומות העולם, בעל כורחם, יודו באמת נצחית זו. הדבר תלוי אך ורק בנו!

את האלוקים

"ויתהלך חנוך את האלוקים ואיננו כי לקח אותנו האלוקים" (ה-כד) מפרש רש"י: צדיק היה וקל בדעתו לשוב ולהרשיע, לכן נלקח קודם זמנו. חנוך היה מתבודד, מרחיק עצמו מן הבריות, ולא השפיע מצדקותו על הדור, לפיכך היה חשש שיושפע מבני דורו ויסור מדרך הטוב שהרי "כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו" (אבות פרק ה'), ואילו זה שאינו מזכה את הרבים אלא נותן דעתו רק על עצמו – עלול להיות מושפע מן הדור הרע ולבוא לידי חטא. מכיון ש"ויתהלך חנוך את האלוקים", כלומר, שהיה מתבודד ומתרחק מן הבריות כדי לעבוד את האלוקים לבדו, לפיכך "ואיננו כי קח אותו אלוקים" קודם זמנו, מתוך חש פן תשיג אותו רעת הדור. (עפ"י החתם סופר ז"ל)

בין אדם לחבירו

כיצד אונאת דברים? אם היה בעל תשובה אל יאמר לו: זכור מעשיך הראשונים, אם היו ייסורים באין עליו אל יאמר כדרך שאמרו חבריו לאיוב: "זכור נא מי הוא נקי אבד". אם היה מכוער או בעל מום או שאר חסרון בו או באשתו או באבותיו, לא יאמר לו: כמה מכוער אתה או ראה מומך וחסרונך או חסרון אשתך ואבותיך.

אם נשאלה שאלה על דבר חכמה או ידע, לא יאמר למי שאינו יודע אותה חכמה או שאין לו את אותו הידע, מה תשיב בדבר. בא אורח לבייתך אל תשאל לו בדברי תורה אלא אם כן אתה יודע שיוכל להשיבך כדי שלא יתיביש.

אבל מותר למורה לשאול תלמיד שאינו יודע על מנת לזרוז ולחנכו, או לגעור בו אף על פי שמביישו ומצער, וכתב בספר החינוך: ואפילו בקטנים ראוי להיזהר שלא להכאיב להם בדברים יותר מדאי, זולתי במה שצריכים הרבה כדי שייקחו מוסר.

שאלה: בזמן הזה שהתרומות ומעשרות הם מדברי סופרים, האם בכל זאת יש לברך על הפרשת תרומות ומעשרות, או לא?

תשובה: מרן בשלחן ערוך יורה דעה סימן שלא' - א' וב' כתב: התרומות ומעשרות אינם נוהגים מן התורה אלא בארץ ישראל, בין בפני הבית בין שלא בפני הבית, ובזמן הזה אין חיוב תרומות ומעשרות מן התורה אלא מדבריהם, מפני שנאמר כי תבואו, משמע ביאת כולכם ולא ביאת מקצת מישראל. וכתב הרמ"א בהגה - ויש חולקים וסבירא להו שחייבים גם עכשיו בתרומות ומעשרות מן התורה, אך לא נהגו כן.

הדעה ראשונה אשר סתם מרן השולחן ערוך כמותה, היא דעת הרמב"ם בפרק א' מהלכות תרומות הלכה כו', ולמד מהפסוק שנאמר כי תבואו, דהיינו בביאת כולכם. ואף על פי שלא מצאנו דרשה כזאת אלא לגבי חלה, שנאמר בבואכם אל הארץ, בביאת כולכם, ולא בביאת מקצתכם במסכת כתובות כה. כתב מרן הבית יוסף, שאפשר שמצא הרמב"ם דרשה זאת באיזה מקום אחר. ועיין עוד בכסף משנה שם.

הראב"ד בהשגות הלכות תרומות שם, ובפרק כ' מהלכות איסורי ביאה הלכה ג' חולק על הרמב"ם בזה, וסובר שתרומות ומעשרות בזמן הזה מן התורה. וכן כתב באור זרוע סימן ריג' בשם רבינו יצחק בר אברהם.

אבל רוב הפוסקים סוברים כדעת הרמב"ם שתרומות ומעשרות בזמן הזה אינם אלא מדרבנן, ומהם: התוספות יבמות פב: והרוקח סימן תפד', ובבדק הבית קכו: ובספר החינוך סימן תקז', והרשב"א ביבמות פב: ושבעות טז: והריטב"א בחידושי יבמות פב' והרב המגיד בפרק כ' מהלכות איסורי ביאה הלכה ג', והרשב"ץ בחלק ג' סימן קצט' ועוד.

כן פסקו גדולי האחרונים, ומהם: הרדב"ז חלק א' סימן תקסג', וחלק ב' סימן תשל"א, והמב"ט בחלק ב' סימן קצו' וקצז', ורבי בצלאל אשכנזי והמהרש"ם יורה דעה סימן קצב' ועל צבאם מרן הקדוש הנ"ל. ובודאי שכן נוקטים. ואף הרמ"א שכתב שיש חולקים, סיים, שלא נהגו כן.

הנה מרן השלחן ערוך שפסק שתרומות ומעשרות בזמן הזה מדבריהם, פסק בסימן שלא' - לב' שצריך לברך על הפרשת תרומות ומעשרות גם בזמן הזה. ועיין בש"ך וט"ז שם. וכן מפרש להדיא בשלחן ערוך י"ד סימן שלא' - עח' וקלז'.

גם הרדב"ז שפסק בחלק א' סימן תקסג' שתרומות ומעשרות בזמן הזה מדרבנן, פסק בחלק ב' סימן תשל"א, שצריך לברך על הפרשת תרומות ומעשרות כשמפריש מפירות גוי שנתמרחו על ידי ישראל. וכך פסק בפשיטות בשו"ת הלכות קטנות חלק ב' סימן קמג', שהיין שנעשה מענבים הלקוחים מגוי שבצרם על מנת לדורכם ולעשות מהם יין, חייב בתרומות ומעשרות, וצריך לברך תחלה להפריש תרומות ומעשרות. כן העיד בגדלו הגאון רבי ברוך בנימין בנו של הגאון רבי ישראל בנימין הזקן בתשובה שהובאה בשו"ת משפטי צדק סימן צה', שהמנהג פשוט לברך על זה. על כל פנים בפירות שגדלו בקרקע ארץ ישראל והם טבל ודאי, אין ספק שצריך לברך על הפרשת תרומות ומעשרות שלהם.

אמנם הגאון רבי מיוחס בכר שמואל בספר "פרי האדמה" חלק ד' הלכות שבת, כתב שאין לברך על הפרשת תרומה בזמן הזה, כיון שזה הולך לאיבוד. אולם גם דבריו תמוהים, שהרי אף החלה בזמן הזה הולכת לאיבוד, ובכל זאת מברכים על הפרשת חלה. ומרן החיד"א בברכי יוסף יורה דעה סימן שלא' - כג' תפס על הפרי האדמה בזה.

סיכום: לדעת רוב הפוסקים הפרשת תרומות ומעשרות בזמן הזה היא מדרבנן. וצריך לברך על הפרשת תרומות ומעשרות על פירות שמתחייבים מן הדין בתרומות ומעשרות. (עפ"י שו"ת יחוה דעת ו' נט')

גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל

רבי יששכר דוב בעריש הכהן - רבי יששכר דוב נולד בשנת ה' - תקס"א. היה תלמידם של רבי חיים מאיר יחיאל ושל רבי אליעזר מקוניץ. לאחר פטירתו של רבי אליעזר מקוניץ, הטילה עליו הקהילה את הנשיאות.

ידוע היה באמירת התהלים המופלאה שלו. בעל התפארת שלמה" ובעל ה"דברי חיים" חיבבו והעריכו אותו מאוד. בעל ה"דברי חיים" אמר לחסידיו, כי מי שקשה לו להגיע אליו, שילך אל צדיק רבי יששכר דוב בעריש. מחיבוריו - "אהל יששכר" על התורה. רבי יששכר דוב נלב"ע בשנת ה' - תרלח'.

סיפור השבוע

פשה כבר עמדה ליד החבילה והחלה מתירה את הקשרים כאשר החלה החבילה לנוע ולקפץ! מה זה?! – זעקה פשה – אך ידה כבר החליקה על גבי חפץ לח וחלקלק. היא שלפה את ה"חפץ" ולעיני חברותיה הנדהמות נתגלה דג גדול ושמן, שופרא דשופרא! הרבנית שהופיעה בפתח חייכה: "לכבוד שבת יום – טוב! איזו מתנה נאה, מדג אשר כזה כבר יתקינו בעזרת ה' סעודה נאה עבור האורחים הרבים שבאו... אך מעניין מאוד מי הוא ה - "תורם" האלמוני שמצא לנכון לשלוח מתנה נאה כזאת בדרך משונה זו". מחמת גדלו והיקפו, נאלצו כל המבשלות לטרוח סביב הדג. עדיין סיפק בידן לנקותו ולהתקינו כראוי לבישול. הדוד הגדול הועמד על הכירה, ונתחי דג ורדרדים הושלכו פנימה מתובלים כראוי – אולם עדיין אין אתרוג בצאנז.

על אף השעה הדוחקת התגודדו קבוצות קבוצות סביב בית המדרש ו"החצר". האם יתכן כי השלוחים עדין לא שבו? וכי מתי ישובו, בעוד שעות ספורות יפרוס החג אברותיו.

לפתע עבר רחש לחש, והקהל החל מספר ומשוחח בהתלהבות: "האברכים כבר מצויים בצאנז, יתירה מכך, יש אומרים כי בבוקר השכם כבר ראו אותם חומקים בסמטאות ומונעים עצמם מדרך המלך" מרגע לרגע נוספו פרטים נוספים, הסקרנות לא הייתה סקרנות גרידא, וכי אפשר להעלות על הדעת חג סוכות ללא אתרוג? ללא ארבע מינים? חס ושלום להעלות מחשבה זו. מה מיותמת נראית הסוכה ללא האתרוג ושאר המינים.

"הם שבו, הם נמצאים" – סחו כמה מתושבי העיירה. מה זאת אומרת נמצאים? ואיך זה הגיעו העירה, ולא נכנסו מיד אל שולחם? מדוע אינם מראים פניהם בציבור? והיכן הוא האתרוג? תמיהו תושבים אחרים. אחד האנשים, טען שמשום מה ראה שהם הסתובבו סביב המטבח הגדול שבחצר, השתהו והציצו מבעד לחלון ומיד חמקו. התימהון גבר יותר...

ברכות

מזל טוב לרב יוסף חיים וליונה מלכה ה"ו לרגל הולדת הבן והכנסתו בבריתו של אברהם אבינו. (נכד לשמואל רונית בונמו) יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתזכו לגדלו עם כל יוצאי חלציקם באושר, שמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

מזל טוב לעזרא ואורית ששון ה"ו לרגל הולדת הבת. יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתזכו לגדלה בשמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, ותמצאו חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

תשובות זזכה

התשובות הנכונות לשבת ויום הכיפורים הם:

1-ב' 2-ב' 3-א' 4-א' 5-ד' 6-ג' 7-ג' 8-ג' 9-ב' 10-ב' 11-ב' 12-ב'

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

יחיאל (יחיא) בן יוסף ונעמה ארז ז"ל רחמים בן ורדה נחום ז"ל חיים בן אליס עציץ ז"ל אשר בן ר' שמעון הופמן ז"ל יעקב בן יוסף באייבצ'וב ז"ל מבעוד בן קוקה סבאן ז"ל עמנואל בן יוסף וברוריה אלישיוב ז"ל לעזיז בר סוליקה מור יוסף ז"ל משה בן עילו ביטון ז"ל גדעון נתן בן ר' יעקב לסינגר ז"ל עזרא בן טוביה ברטוב ז"ל עזיז בן זאגי גורי ז"ל שמחה בת מסעוד בן אלי ז"ל חנה (חנינה) בת בודה עמור ז"ל יוכבד בת תגי ברוכיאן ז"ל נעימה בת ר' אברהם שבתאי ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.א.

יהי רצון שישלח הקב"ה רפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל ובכללם ל:

אברהם בן מסעודה אמיר ה"ו שמעון בן רחמה דנינו ה"ו הילד בן ציון יונה בן חנה אביגיל ה"ו נוריאל בן גוהרה נאמן ה"ו אושרת בת ציפורה כהן ה"ו זינה בת בואנו ניאזוב ה"ו נירית בת מזל אהרונה ה"ו שרה מזל טוב בת לאה סימן טוב ה"ו

מאצרות התורה לילדים

ילדים יקרים בתחילת פרשתנו מתוארת בריאת העולם על ידי הקב"ה בשישה ימים ומנוחתו ביום השביעי – בזכותה זכינו ליום השבת. נושאים רבים וחשובים מתוארים בפרשתנו. אולם בגיליון זה אנו נעסוק בחטאם של אדם וחוה ועונשם והלקחים שניתן ללמוד מכך. מה נפלאים היו תנאי חייו של אדם הראשון וחוה אשתו בגן עדן. ענני כבוד הקיפו אותם ומלאכי השרת שרתו אותם ודאגו לצורכיהם. הציץ הנחש באדם הראשון, ראה את כבודו ונתקנא בו, ולכן חיפש דרכים כיצד להזיק לו, להרוג אותו, ולקחת לו את חוה ולהתענג על גן העדן ועל הכבוד והגדולה שהיו לאדם ולחוה. הוא ידע כי קשה הדבר מאוד אולם בתחבולות ובעורמה הכשיל את חוה באכילה מעץ הדעת שאסר להם ה' והיא האכילה ממנו לאדם. כאשר אכלו אדם וחוה מעץ הדעת – מיד, נפקחו עיניהם: "וידעו כי ערומים הם". כלומר ערומים – ממצוות. שהרי, מצווה אחת הייתה להם, והנה מעורטלים הם ממנה. בושה גדולה אחזה בהם כשלוש הציפורן, בו היו מכוסים עד כה – נשר מהם, ונטשו אותם גם ענני הכבוד שהקיפום. אם היה מודה האדם בחטאו ומבטיח שלא יחטא שוב היה מוחל לו הקב"ה, אבל במקום זה – הטיל אדם את האשמה

על "האשה אשר נתת עמדי" – כפר בטובתו של שנתן לו ה' וגם לא אמר "אכלתי", בלשון עבר, אלא "ואכל", שפירושו אכלתי, ועוד אוכל. פתח הקב"ה אל האשה ושאל אותה, מדוע זה אכלת ונתת גם לאישך מפרי העץ שאסרתי? בתקווה שתתוודה על החטאה, וכך, יוכל למחול לשניהם, אבל חוה לא הודתה בחטאה. והטילה את האשמה על הנחש. וכה אמרה: "הנחש השיאני ואכל". מכיוון שהנחש התחיל בעבירה, היה גם ראשון לעונש. נגזר על הנחש להיות קצוץ רגלים, מהלך על גחונו, ללא דבור, מסתתר בין עצים ואבנים ואף אם יטעם מעדנים יהפוך הכל לטעם עפר בפיו. איבה גדולה שם ה' בין האדם והאשה לבין הנחש. האשה נענשה ב: "בעצב תלדי בנים" – צער ההריון הלידה וגידול הבנים ושבעלה הוא ימשול בה. האדם נענש שיתפרנס בצער וידאג מאוד כדי להשיג את מאכלו. כמו כן, אדם וחוה שולחו מגן עדן אל הר המוריה, משם לקח הקב"ה את העפר כשברא אותו ושם עתידה לשכון השכינה בבית המקדש. לקח רב אפשר ללמוד לילדים יקרים מחטא אדם וחוה. לצערנו גם לנו יש חברים שמתוך קינאה מנסים בדרך חברית לפתות אותנו לא להקשיב להורים ולמורים. אסור לנו לשמוע להם, כי כוונתם לרעתנו.

שאלות לילדי כיתות א' עד ג' (לפחות חלק מהשאלות עפ"י "אוצרות התורה לילדים" שלמעלה)

1. מדוע ניסה הנחש להחטיא את אדם וחוה?
  - א. הם פגעו בו והוא רצה לנקום בהם. ב. ראה את כבודם וקינא בהם. ג. רצה שימותו והוא יהיה מלך העולם. ד. ב' וג' נכונות.
2. כיצד נהג האדם הראשון כאשר שאל אותו ה' אם אכל מהעץ שאסור לו לאכול?
  - א. הודה וביקש סליחה. ב. הוא האשים את הנחש. ג. האשים את חוה אשתו וכך כפר בטובה שנתן לו ה'. ד. ב' וג' נכונות.
3. כשאכלו מעץ הדעת כתוב "וידעו כי ערומים הם" למה הכוונה ערומים?
  - א. ערומים ממצוות. ב. ערומים מענני הכבוד שהסתלקו. ג. ערומים מלבוש הציפורן שנשר מהם. ד. אף תשובה לא נכונה.
4. על מי נאמר בפרשה שהוא מצא חן בעיני ה'?
  - א. על הבל. ב. על שת שנולד אחרי קין והבל. ג. על אנוש שנולד לשת. ד. על נת.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ד' עד ו', ז' וז'

5. "ולמקווה המים קרא ימים" - מדוע נכתב "ימים" בלשון רבים?
  - א. משום שיש הרבה סוגים של ים. ב. משום שיש הבדל בין דגים שווים בימות שונות. ג. כיון שהים צמוד לארצות ולאזורים שונים.
6. "ויקרא ה' אלוקים אל האדם ויאמר לו איכה" האם ה' לא ידע היכן נמצא האדם?
  - א. לא, כי התחבא מאחורי עץ תאנה. ב. לא, כי השטן הסתיר. ג. ה' ידע, אך לא רצה להבהילו בפתאומיות. ד. אף תשובה לא נכונה.
7. "את שם את חם ואת יפת" מדוע הזכיר את שם לפני יפת, הרי יפת גדול יותר בגיל?
  - א. כי שם היה צדיק יותר. ב. שם נולד מהול. ג. משם יצא אברהם אבינו שווה. ד. כל התשובות נכונות.
8. "...אז הוחל לקרא בשם ה'" (פרק ד') מה הכוונה "הוחל לקרא בשם ה'"?
  - א. כולם חזרו בתשובה. ב. קראו שמות אדם ועצבים בשם ה' לעבודה זרה. ג. הכירו בכוחה של תפילה. ד. ב' וג' נכונות.

שאלות לכיתות ז' וז' – ממפרשים אחרים על התורה

9. "וַיִּבְרַךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ..." (פרק ב') לפי פירוש הרמב"ן למה הכוונה "ויברך" ולמה הכוונה "ויקדש"?
  - א. ברכו במן וקדשו במן. ב. ויברך – השומרים שבת יהיו מבורכים ויקדש – השומרים שבת יהיו מקודשים. ג. ויברך – על הנמנעים ממלאכה, ויקדש – על המענגים אותו. ד. ויברך - השבת היא מעיין הברכות, ויקדש – למשוך מהקודש.
10. "...וַיְהִי בַּהֵיחֹתֶם בְּשֶׁדֶה וַיִּקֶם קַן אֶל הַבַּל אָחִיו וַיְהַרְגֵהוּ" (פרק ד') לפי פירוש הרמב"ן מדוע הרג קין את הבל?
  - א. קינא בהבל על שה' שעה למנחתו. ב. רצה שיבנה העולם רק ממנו. ג. פחד שעיקר בניין העולם יהיה מהבל שנתקבלה מנחתו.

לימוד פורה ומהנה

כללי השתתפות

❖ להניח בתיבה בבית הכנסת הספרדי המרכזי, בבית משפחת בוחניק, או לדוא"ל - nimsin@zahav.net.il בתוך שבועיים.
 ❖ בין הפותרים נכון יוגרל ספר או שובר קניה בסך 20 ₪ למימוש בכלבו כוכבי, או במתנת חן. המתמידים חומש מלא יזכו בפרס ללא הגרלה.